

ZAKON

O ŽIVOTNOJ SREDINI

(Objavljen u "Sl. listu RCG", br. 12/96, 55/00)

I OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Republika Crna Gora (u daljem tekstu: Republika) usklađuje svoj privredni i društveni razvoj sa principima zaštite životne sredine.

Član 2.

Republika ustanovljava znak "EKOLOŠKA DRŽAVA CRNA GORA" (u daljem tekstu: ekološki znak), kojim se izražava identitet Republike kao ekološke države.

Ekološki znak i način njegove upotrebe utvrđuje Vlada RCG (u daljem tekstu: Vlada).

Član 3.

Republika se stara o očuvanju vrijednosti i poboljšanju kvaliteta životne sredine, smanjenju rizika za život i zdravlje ljudi, otklanjanju i sprečavanju štetnih uticaja na životnu sredinu radi obezbjeđenja i poboljšanja ukupnog kvaliteta življenja.

Životna sredina, u smislu ovog zakona, je prirodno okruženje: vazduh, zemljište, voda i more, biljni i životinjski svijet; pojave i djelovanja: klima, jonizujuća i nejonizujuća zračenja, buka i vibracije; kao i okruženje koje je stvorio čovjek: gradovi i druga naselja, kulturno-istorijska baština, infrastrukturni, industrijski i drugi objekti.

Član 4.

Prirodna bogatstva Republike koriste se u skladu sa principima zaštite životne sredine, zakonom, ekološkom i razvojnom politikom, pod uslovom da se ne ugrožava životna sredina drugih zemalja.

Ciljevi

Član 5.

Ciljevi zaštite životne sredine su:

- očuvanje i zaštita zdravlja ljudi, cjelovitosti, raznovrsnosti i kvaliteta ekosistema, genofonda životinjskih i biljnih vrsta, plodnosti zemljišta, prirodnih ljepota i prostornih vrijednosti, kulturne baštine i dobara koje je stvorio čovjek;
- obezbjeđenje uslova za ograničeno, razumno i održivo gazdovanje živom i neživom prirodom, očuvanje ekološke stabilnosti prirode, količine i kvaliteta prirodnih bogatstava i sprečavanje opasnosti i rizika po životnu sredinu.

Član 6.

Ciljevi zaštite životne sredine iz člana 5. ovog zakona postižu se:

- razvijanjem svijesti o potrebi očuvanja i zaštite životne sredine i uvođenjem ekološke edukacije u vaspitnom i obrazovnom sistemu;
- predviđanjem, praćenjem, sprečavanjem, ograničavanjem i uklanjanjem nepovoljnih uticaja na životnu sredinu;
- zaštitom ugroženih i sanacijom posebno oštećenih područja u cilju poboljšanja njihovog stanja;
- uravnoteženim odnosom privrednog razvoja i zaštite životne sredine;
- podsticajem korišćenja proizvoda i tehnologija koje u najvećoj mjeri obezbjeđuju očuvanje i zaštitu životne sredine;
- podsticanjem racionalnog korištenja energije, uvođenjem energetski ekonomičnijih tehnologija i postepenim prelazom na korišćenje obnovljenih izvora energije;
- sprečavanjem izgradnje i rekonstrukcije objekata, promjena tehnologija, eksploatacije prirodnih bogatstava i izvođenje drugih radova i aktivnosti koji mogu dovesti do obezvrjeđivanja i uništavanja životne sredine;
- podsticanjem naučno-istraživačkih djelatnosti i institucionalne organizovanosti u oblasti zaštite životne sredine na svim nivoima i u svim segmentima;
- obavještavanjem javnosti o stanju životne sredine.

Osnovni principi

Član 7.

Osnovni principi zaštite životne sredine su:

1) Očuvanje prirodnih vrijednosti

U područjima gdje je visok stepen očuvanosti vazduha, voda, mora i zemljišta neophodno je sačuvati postojeći nivo kvaliteta životne sredine. U ostalim područjima mora se obezbijediti takav kvalitet koji nema štetan uticaj na zdravlje čovjeka, biljni i životinjski svijet, sa težnjom njegovog stalnog poboljšanja.

2) Biološka raznovrsnost (biodiverzitet)

Spriječiti svaki zahvat koji ima negativan uticaj na biološku raznovrsnost među živim organizmima i prirodna svojstva ekosistema.

Biljni i životinjski svijet se mora tako zaštititi da održiva populacija vrsta, koja prirodno postoji u

Republici, može opstati pod prirodnim uslovima.

3) Smanjenje rizika

Ako je na osnovu iskustva ili naučnih saznanja poznato da određeni zahvati predstavljaju neizbježan rizik ili opasnost po životnu sredinu, moraju se preduzeti mjere za njihovo sprečavanje ili ograničavanje.

4) Procjena uticaja na životnu sredinu

Pri planiranju i sprovođenju zahvata koji bi mogao imati negativan uticaj na životnu sredinu mora se sprovesti postupak prethodne procjene uticaja planiranog zahvata na životnu sredinu (u daljem tekstu procjena).

5) Alternativna rješenja

Ako se tehnologije i zahvati koji bi mogli nepovoljno uticati na životnu sredinu mogu zamijeniti drugim, koje predstavljaju bitno manji rizik ili opasnost po životnu sredinu, obavezno se odabiraju ovi drugi, čak i u slučaju kada iziskuju veće troškove u odnosu na vrijednosti koje treba zaštititi.

6) Supstitucija hemikalija

Upotreba hemikalija koje se razgrađuju u neškodljive materije ima prednost nad upotrebom drugih hemikalija.

Uvoznik, proizvođač, korisnik i potrošač obavezan je da koristi najmanje opasne i štetne dostupne hemikalije koje mogu zadovoljiti zahtijevani efekat.

7) Ponovna upotreba i reciklaža

Materije koje se mogu ponovno upotrijebiti, reciklirati ili su biološki razgradljive, moraju imati prednost, čak i u slučaju većih troškova, pod uslovom da su ti troškovi srazmjerni vrijednostima koje treba zaštititi.

8) Zagađivač plaća

Zagađivač, odnosno njegov pravni sljedbenik, odgovoran je za zagađivanje i štetu nanijetu životnoj sredini.

9) Korisnik plaća

Svako ko koristi prirodna bogatstva mora da plati realnu cijenu za njihovo korišćenje i rekultivaciju prostora.

10) Obavezno osiguranje

Svako ko svojim radom zagađuje ili može zagađiti životnu sredinu obavezan je da se osigura za odgovornost od mogućeg zagađenja.

11) Javnost podataka

Podaci o stanju životne sredine su javni.

Svako ima pravo da bude obaviješten o stanju životne sredine i da učestvuje u postupku donošenja odluka čije bi sprovođenje moglo negativno uticati na životnu sredinu.

12) Obavještavanje

Republika je dužna da obezbijedi blagovremeno i potpuno obavještavanje građana o stanju životne sredine i o zagađenjima koja mogu predstavljati opasnost po život i zdravlje ljudi, biljni i /ili životinjski svijet.

Značenje izraza

Član 8.

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

- 1) prirodna bogatstva su dio žive ili nežive prirode koje čovjek koristi ili može koristiti radi zadovoljavanja svojih potreba;
- 2) ekosistem je dinamička zajednica živog svijeta (biocenoze) i staništa (biotopa) koji međusobno djeluju u određenom prostoru;
- 3) biodiverzitet predstavlja raznovrsnost živih organizama svih ekosistema, kao i raznolikost u okviru vrste, između vrsta i njihovih životnih zajednica;
- 4) zagađivanje životne sredine je unošenje zagađujućih materija, buke i energije u životnu sredinu, izazvano ljudskom djelatnošću ili prirodnim procesom, koje ima za posljedicu promjenu fizičkih, hemijskih i bioloških karakteristika životne sredine;
- 5) zagađivač je domaće ili strano pravno i/ili fizičko lice koje svojom aktivnošću ispušta u životnu sredinu (vodu, vazduh, zemljište) zagađujuće materije, buku i energiju u koncentracijama ili količinama koje remete prirodnu ravnotežu između živog i neživog svijeta i procese u prirodi;
- 6) zagađujuće materije su sve prirodne i vještačke materije, kao i pojave i djelovanja koje remete prirodni sastav, osobine ili integritet životne sredine u cjelini;
- 7) zaštita životne sredine je preduzimanje mjera i radnji radi očuvanja i racionalnog korišćenja prirodnih i radom stvorenih vrijednosti i sprečavanja i otklanjanja štetnih posljedica koje ugrožavaju te vrijednosti, život i zdravlje ljudi, sanacije postojećeg stanja, kao i obezbjeđivanje izvršavanja obaveza preuzetih ratifikovanim međunarodnim ugovorima i konvencijama;
- 8) otpadi su materije ili predmeti koji nastaju u procesu proizvodnje ili potrošnje dobara, a prema karakteristikama se dijele na čvrsti, tečni i gasoviti, a mogu biti opasni, posebni i radioaktivni;
- 9) štetne materije su supstance koje direktno ili indirektno ugrožavaju zdravlje ljudi, utiču na promjenu prirodne ravnoteže i razvoj biljnog i životinjskog svijeta;

- 10) opasne materije su organske i neorganske materije sa eksplozivnim, zapaljivim, samozapaljivim, oksidirajućim, korozivnim, zaraznim, toksičnim, ekotoksičnim, iritantnim, kancerogenim, teratogenim, mutagenim i drugim opasnim svojstvima;
- 11) zaštićeno prirodno dobro je očuvani dio prirode posebnih prirodnih vrijednosti i odlika, zbog kojih ima trajni ekološki, naučni, kulturni, obrazovni, zdravstveno-rekreativni, turistički i drugi značaj, zbog čega kao dobro od opšteg interesa uživa posebnu zaštitu;
- 12) zemljište je površinski dio zemljine kore u kome su smještena ležišta podzemne vode i drugih mineralnih sirovina i na kojem je, pod uticajem atmosfere, hidrosfere i biosfere, formiran rastresiti pokrivač, najčešće obrastao vegetacijom;
- 13) kapacitet životne sredine je sposobnost životne sredine ili nekog njenog dijela da prihvati određenu količinu zagađujućih materija po jedinici vremena i da je pretvori u bezopasan oblik ili nepovratno odloži, a da od toga ne nastupi nepovratna šteta (zagađenje);
- 14) monitoring je sistematsko i redovno osmatranje i mjerenje parametara životne sredine (voda, vazduh, zemljište, biodiverzitet i sl.) i promjena kvaliteta i kvantiteta životne sredine, emisije zagađujućih materija i korišćenja prirodnih bogatstava;
- 15) emisija je ispuštanje zagađujućih materija u životnu sredinu;
- 16) imisija je koncentracija zagađujućih materija u životnoj sredini, kojom se ocjenjuje kvalitet životne sredine;
- 17) katastar zagađivanja je registar svih vrsta zagađivača životne sredine sa podacima o njihovoj lokaciji, proizvodnim procesima, zagađujućim materijama koje se koriste kao sirovina ili nastaju kao poluproizvod, proizvod ili nusproizvod, tokovima otpadnih materija, mjestima ispusta i načinu evakuacije, kao i postupcima za njihovo uklanjanje;
- 18) zahvati su svi radovi ili aktivnosti koji mogu dovesti do privremene ili trajne degradacije životne sredine, a koji se odnose na korišćenje prostora, izgradnju ili rekonstrukciju objekata, uvođenje i promjenu tehnologija, eksploataciju prirodnih bogatstava i izvođenje drugih radova.

II. MJERA ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Zabrane i ograničenja

Član 9.

Zabranjuje se;

- 1) svako ispuštanje zagađujućih materija u životnu sredinu iznad propisanih granica, kao i vršenje drugih radnji koje mogu propisani kvalitet životne sredine;
- 2) primjena, odnosno korišćenje tehnologija, proizvoda, poluproizvoda ili sirovina koje su zabranjene u zemlji izvozniku ili u zemlji u kojoj se proizvode;

- 3) odstupanje od propisanog načina upotrebe uređaja ili postrojenja u proizvodnji, kao i od propisanog proizvodnog procesa;
- 4) svaki zahvat u zaštićenim prirodnim dobrima kojim se ugrožavaju prirodna ravnoteža, biološka raznovrsnost, hidrografske, geomorfološke, geološke, kulturne i pejzažne vrijednosti;
- 5) prerada, skladištenje i odlaganje radioaktivnog otpada, osim onog koji je nastao korišćenjem u medicinske svrhe, u kojim slučajevima se primjenjuju posebni propisi;
- 6) odlaganje svih vrsta otpada, osim na mjestima određenim za tu namjenu.

Član 10. ("Sl. list RCG", br. 55/00)

Ograničava se:

- 1) unošenje otpadnog materijala, izuzev kada se koristi kao sekundarna sirovina, uz saglasnost ministarstva nadležnog za zaštitu životne sredine (u daljem tekstu: Ministarstvo);
- 2) odlaganje otpada koji ima svojstvo štetne i opasne materije, osim na za to određenim lokacijama i uz prethodnu saglasnost Ministarstva.

Kriterijume za izbor lokacije, način i postupak odlaganja otpadnih materija iz stava 1 ove tačke propisuje Ministarstvo.

- 3) ubijanje i hvatanje zaštićenih životinjskih vrsta, uklanjanje, oštećivanje ili uništavanje zaštićenih biljnih vrsta i skupljanje ili uništavanje njihovih razvojnih oblika, osim uz saglasnost Ministarstva;
- 4) iznošenje iz zemlje zaštićenih pokretnih prirodnih dobara, bez saglasnosti Ministarstva;
- 5) sakupljanje, korišćenje i promet određenih nezaštićenih biljnih i životinjskih vrsta i njihovih razvojnih oblika, osim lovne divljači, bez saglasnosti Ministarstva.

Programi zaštite životne sredine

Član 11.

Program zaštite životne sredine Republike (u daljem tekstu: Ekološki program) je dugoročan program izgradnje ekološke države Crne Gore kojim se ukupni privredni i društveni razvoj usmjerava u skladu sa ciljevima i principima zaštite životne sredine.

Ekološki program obuhvata privredne, tehničke, tehnološke, naučne i druge mjere zaštite životne sredine u cjelini, po segmentima i prostornim cjelinama.

Ekološki program sadrži naročito:

- osnovne elemente i uslove za očuvanje i zaštitu životne sredine, sprovođenje zaštite u cjelini, po segmentima i prostornim cjelinama;
- uslove za primjenu najpovoljnijih tehničkih, tehnoloških, ekonomskih i drugih rješenja za

- optimalan razvoj i upravljanje životnom sredinom;
- uslove za ponovnu upotrebu ambalaže, prikupljanje sekundarnih sirovina i reciklažu;
- kratkoročne i dugoročne mjere za sprečavanje i ograničavanje zagađivanja životne sredine;
- praćenje stanja životne sredine (monitoring) koji je od interesa za Republiku;
- mjere sanacije postojećih oštećenja životne sredine;
- redosljed sprovođenja pojedinih mjera sa rokovima izvršenja;
- izvore i visinu potrebnih sredstava za realizaciju programa.

Ekološki program iz stava 1. ovog člana donosi Vlada.

Član 12.

Jedinice lokalne samouprave i organizacije čija je osnovna djelatnost zaštita pojedinih djelova prirodnih bogatstava donose svoje programe zaštite životne sredine u skladu sa Ekološkim programom iz člana 11. ovog zakona i sopstvenim interesima i specifičnostima.

Dvije ili više susjednih jedinica lokalne samouprave mogu donijeti zajednički program zaštite životne sredine, ako je to u njihovom interesu.

Član 13.

Programom zaštite životne sredine iz člana 12. ovog zakona, utvrđuju se naročito:

- mjere za predviđanje, sprečavanje i ograničavanje zagađivanja koja mogu uticati na pogoršanje kvaliteta životne sredine;
- način sprovođenja interventnih mjera u vanrednim situacijama zagađivanja životne sredine;
- subjekti koji su dužni da sprovode mjere i njihova ovlašćenja;
- rokovi za preduzimanje pojedinih mjera;
- izvori i visina sredstava za realizaciju programa.

Član 14.

Pravno i fizičko lice koje se bavi djelatnošću za koju je obavezna izrada procjene donosi program zaštite životne sredine koji sadrži, naročito:

- popis propisa na osnovu kojih se sprovodi zaštita životne sredine;
- identifikaciju i popis uticaja na životnu sredinu koji su posljedica postojećih aktivnosti u organizaciji i korišćenju opasnih materija;

- identifikaciju i procjenu uticaja na životnu sredinu koji se mogu javiti zbog incidenata, akcidenata ili mogućih vanrednih situacija;
- mjere za sprečavanje i ograničavanje, kao i praćenje zagađivanja životne sredine;
- podatke o vrstama i količinama štetnih i opasnih materija koje koristi u vršenju svoje djelatnosti;
- evidenciju o vrstama, količini i načinu odlaganja štetnih i opasnih materija i njihovog ispuštanja u vodu, zemljište i vazduh;
- rokove za preduzimanje pojedinih mjera;
- subjekte koji su dužni da sprovede mjere i njihova ovlašćenja.

Zaštićena prirodna dobra

Član 15.

Prirodna dobra koja, kao dobra od interesa za Republiku, uživaju posebnu zaštitu su:

- 1) Rezervat prirode
- 2) Nacionalni park
- 3) Zaštićene biljne i životinjske vrste
- 4) Spomenik prirode
- 5) Park prirode
- 6) Predio posebnih prirodnih odlika

Kriterijumi za kategorizaciju, režim korišćenja i zaštite, sadržaj i način vođenja registra, zaštitne zone, institucionalna organizovanost i druga pitanja od značaja za zaštićena prirodna dobra iz stava 1. ovog člana uređuju se posebnim propisom

Standardi

Član 16.

Republika se obavezuje da u oblasti životne sredine utvrdi standarde i normative koji su, gdje god je to moguće, i strožiji od standarda koje priznaje međunarodno pravo.

Standardi kvaliteta životne sredine

Za pojedinačne segmente životne sredine, kao i za naročito vrijedna, osjetljiva ili ugrožena područjautvrđuju se standardi kvaliteta životne sredine kojima će se propisati nivoi zagađivanja koji se ne smiju prekoračiti.

Standardi emisije

Za specifične izvore zagađivanja, zavisno od vrste i broja zagađivača, kapaciteta i posebnih specifičnosti područja, utvrđuju se standardi emisije zagađujućih materija u životnu sredinu.

Standardi procesa proizvodnje

Standardima procesa proizvodnje utvrđuju se ekološki uslovi proizvodnje koji ne dozvoljavaju zagađivaču da bira drugi proces proizvodnje, a sve u cilju smanjenja emisije i poboljšanja kvaliteta životne sredine.

Standarde iz stava 1. ovog člana donosi Vlada.

Procjena uticaja na životnu sredinu

Član 17.

Za sve zahvate koji se planiraju i realizuju od starne pravnih i fizičkih lica, domaćih ili stranih, koji mogu da dovedu do zagađenja životne sredine, odnosno koji predstavljaju rizik po životnu sredinu, obavezna je izrada procjene.

Prije realizacije zahvata iz stava 1. ovog člana investitor sprovodi postupak prethodne procjene.

Procjenom se identifikuju, opisuju i predviđaju direktni i indirektni uticaji na životnu sredinu, i to posebno i pojedinačno na:

- 1) ljude, floru i faunu;
- 2) zemljište, vodu i more, vazduh, klimu i pejzaž;
- 3) međusobno dejstvo faktora pod 1) i 2);
- 4) materijalna dobra i kulturno-istorijsko nasleđe;
- 5) ekonomsko i socijalno okruženje.

Troškove izrade procjene snosi investitor.

Član 18.

Vrste zahvata za koje je obavezna izrada procjene, sadržaj, metode izrade, izbor alternativnih rješenja u pogledu tehnologije i hemikalija, izbor lokacije, kriterijumi koje moraju ispunjavati stručne organizacije koje mogu da se bave izradom procjene, način ocjene i verifikacije, učešće javnosti i druga pitanja od značaja za izradu procjene uređuju se propisom Vlade.

Član 19.

Saglasnost na procjenu za zahvate iz člana 17. ovog zakona daje Ministarstvo.

Bez pribavljene saglasnosti iz stava 1. ovog člana ne može se izdati odobrenje za realizaciju zahvata.

Član 20.

Kod izrade i donošenja prostornih i urbanističkih planova mora se procijeniti kapacitet životne sredine i posebno sagledati njena osjetljivost na određenom prostoru, odnos prema ambijentalnim vrijednostima, prirodnim bogatstvima, kulturnoj baštini, obnovljivim i neobnovljivim prirodnim resursima i ukupnost međusobnih uticaja postojećih i planiranih zahvata.

Planovi iz stava 1. ovog člana donose se po prethodno pribavljenom mišljenju Ministarstva.

Praćenje stanja životne sredine - monitoring

Član 21.

Republika obezbjeđuje kontinuirano praćenje stanja životne sredine, i to: stepen zagađenosti vazduha, vode, mora, zemljišta, flore i faune, klimatskih promjena, jonizujućeg i nejonizujućeg zračenja, buke i vibracija i preuzetih obaveza iz međunarodnih ugovora i konvencija.

Program monitoringa životne sredine donosi Vlada.

Član 22.

Pravno i fizičko lice koje obavlja djelatnost za koju je propisana obaveza izrade procjene dužno je da samo ili preko ovlašćene institucije:

- prati svoje emisije;
- učestvuje u troškovima mjerenja emisije;
- prati i druge uticaje svoje djelatnosti na stanje životne sredine.

Ministarstvo propisuje: vrstu emisija i drugih pojava koje su predmet praćenja stanja životne sredine, metodologiju mjerenja, uzimanje uzoraka, način evidentiranja i rok za dostavljanje podataka, kao i uslove u pogledu stručne spremljenosti, tehničke opremljenosti i druge uslove koje mora da ispunjava ovlašćena institucija za praćenje zagađivanja životne sredine.

Član 23.

Radi praćenja kvalitativnih i kvantitativnih promjena u životnoj sredini uspostavlja se karakter zagađivanja životne sredine Republike (u daljem tekstu: katastar).

Sadržaj, način izrade i vođenje katastra, nadležnost organa za izradu i vođenje pojedinih djelova katastra iz stava 1. ovog člana propisuje Ministarstvo u saradnji sa nadležnim ministarstvima.

Ministarstvo vodi katastar zagađivanja.

Stimulativne mjere

Član 24.

Posebnim propisima utvrđuju se uslovi za:

- olakšice i oslobađanja plaćanja poreza i drugih javnih prihoda za korišćenje tehnologija, proizvodnju i promet proizvoda čiji je uticaj na životnu sredinu povoljniji od uticaja drugih srodnih tehnologija, proizvodnje i proizvoda, korišćenje obnovljenih izvora energije (sunce, vjetar, morski talasi, biogas i dr.), kao i za opremu i uređaje koji se koriste za zaštitu i praćenje stanja životne sredine;
- olakšice i smanjivanje poreza i drugih javnih prihoda za proizvođače koji organizuju zamjenu upotrijebljenih i neupotrebljivih uređaja, postrojenja ili njihovih djelova, proizvoda ili njihove ambalaže, korišćenja kaucije ili ako na drugi organizovan način smanje negativne uticaje svoga rada na životnu sredinu;
- olakšice i stimulacije za sva pravna lica koja se bave prikupljanjem sekundarnih sirovina ili proizvodnjom na bazi sekundarnih sirovina (reciklaža), kao i za sve one koji na bilo koji drugi način uklanjaju sekundarne sirovine i otpad iz životne sredine doprinoseći poboljšanju njenog kvaliteta.

III. INFORMACIONI SISTEM

Član 25.

U cilju prikupljanja i koordiniranja informacija o stanju životne sredine Ministarstvo uspostavlja i vodi informacioni sistem životne sredine Republike.

Informacioni sistem sadrži odabrane i sistematizovane podatke prikupljene monitoringom, evidencije podataka o životnoj sredini, podatke registra zaštićenih prirodnih dobara, podatke katastra zagađivanja, naučno-tehničke i druge podatke domaćih i starnih institucija i međunarodnih organizacija, literaturno-dokumentacione, faktografske i metodološke podatke i druge informacije vezane za životnu sredinu.

Sadržaj, metodologiju, obavezu dostavljanja podataka i način upravljanja podacima propisuje Ministarstvo u saradnji sa nadležnim ministarstvima.

Član 26.

Organi, organizacije i druga pravna lica koja prate ili proučavaju životnu sredinu dužni su da Ministarstvu dostavljaju podatke i informacije neophodne za uspostavljanje i funkcionisanje informacionog sistema.

Zagađivači koji kontinuirano imaju takvu emisiju zagađujućih materija koja značajno utiče na kvalitet životne sredine u Republici, dužni su da uspostave sistem za automatsko praćenje i obradu podataka o emisiji koji mora biti povezan sa informacionim sistemom Republike.

Listu zagađivača iz stava 2. ovog člana donosi Vlada.

IV. INFORMISANJE I JAVNOST PODATAKA

Član 27.

Republika je dužna da obezbijedi blagovremeno i potpuno obavještanje građana o stanju životne sredine i o zagađenjima koja mogu predstavljati opasnost po život i zdravlje ljudi, biljni i/ili životinjski svijet.

Pravna i fizička lica iz člana 14. ovog zakona dostavljaju izvještaje o ostvarivanju programa zaštite životne sredine jedinici lokalne samouprave na čijoj teritoriji su locirani.

Izvještaje o ostvarivanju prava zaštite životne sredine jedinice lokalne samouprave i organizacije iz člana 12. ovog zakona dostavljaju Ministarstvu svake godine.

Član 28.

Podaci o stanju i kvalitetu životne sredine i emisiji zagađujućih materija su javni.

Niko nema pravo da ih prikrije ili na drugi način učini nedostupnim javnosti.

V. ODGOVORNOST ZA ZAGAĐIVANJE ŽIVOTNE SREDINE

Član 29.

Pravno ili fizičko lice koje prouzrokuje zagađenje životne sredine, kome su poznate ili su mogle biti poznate okolnosti koje ukazuju na opasnost po život i zdravlje ljudi i opasnost po životnu sredinu, obavezno je odmah preduzeti mjere za uklanjanje opasnosti i daljih šteta.

Odgovorno lice u pravnom licu ili drugo fizičko lice obavezni su odmah obavijestiti nadležnu inspekciju o preduzetim mjerama iz stava 1. ovog člana.

Pravno ili fizičko lice koje prouzrokuje zagađenje životne sredine dužno je sanirati i snositi sve troškove nastale štete tim zagađivanjem, kao i troškove u vezi sa preduzimanjem mjera za uklanjanje opasnosti od zagađenja, u skladu sa ovim zakonom i drugim propisima.

Član 30.

Pravo i fizičko lice koje svojom djelatnošću može da ugrozi životnu sredinu opasnim materijama i aktivnostima obavezno je da se osigura kod organizacije za osiguranje od odgovornosti za štetu koju može prouzrokovati trećem licu.

Član 31.

U slučaju prekoračenja propisanih nivoa emisija i drugih uticaja svoje aktivnosti na stanje životne sredine pravno i fizičko lice iz člana 22. stav 1. ovog zakona dužno je da o svom trošku uradi i realizuje sanacioni program u rokovima koje odredi Ministarstvo.

Pravno i fizičko lice mora pribaviti saglasnost Ministarstva na sanacioni program, a po potrebi i mišljenje drugih nadležnih ministarstava.

Pravno i fizičko lice koje je realizovalo sanacioni program dužno je da obezbijedi praćenje stanja životne sredine u skladu sa sanacionim programom i da podatke mjerenja dostavi Ministarstvu i drugim nadležnim organima.

Član 32.

U hitnim slučajevima sprečavanja značajnijih šteta ili ograničavanja negativnog djelovanja na životnu sredinu Ministarstvo može, na teret zagađivača, preduzimati sve potrebne mjere i ograničenja, uključujući i zaustavljanje rada zagađivača.

Član 33.

Ako je zagađivač nepoznat, a potrebno je u cilju zaštite zdravlja ljudi izraditi sanacioni program za oštećenu životnu sredinu, Ministarstvo preduzima mjere i aktivnosti za pripremu, izradu i realizaciju sanacionog programa.

Član 34.

Kada u slučaju zagađenja životne sredine postoji više počinitelaca, a ne može se utvrditi njihov udio, troškove otklanjanja zagađenja, sprečavanja ili ograničavanja daljeg negativnog djelovanja na životnu sredinu svi učesnici snose solidarno.

Član 35.

Izvori iz kojih se finansira zaštita životne sredine su:

- sredstva budžeta;
- sredstva eko-naknada;
- sredstva naplaćenih kazni po ovom zakonu;
- sredstva iz posebnih izvora koje propisuje lokalna samouprava uz saglasnost Vlade;
- sredstva iz drugih izvora.

Član 36.

Eko-naknade iz člana 35. alineja 2. ovog zakona su:

- naknade za investicije;
- naknade zbog zagađivanja životne sredine (princip "zagađivač plaća").

Član 37.

Naknadu za investicije plaća investitor na investicione radove, i to po stopi:

- 2 % na vrijednost investicija na području nacionalnog parka, a koje nijesu u neposrednoj funkciji

zaštite životnih dobara;

- 1 % na vrijednost investicija za koju je propisana izrada procjene.

Osnovicu za obračun sredstava koja se uplaćuju čini predračunska vrijednost investicija i utvrđena prekoračenja.

Obračun i uplatu sredstava na predračunsku vrijednost investicija investitor vrši iz sredstava za investicije, i to: 10 % u momentu izdavanja saglasnosti na procjenu, a ostatak sredstava sukcesivno po obračunskim situacijama.

Uplata sredstava iz stava 3. ovog člana je uslov za izdavanje upotrebne dozvole.

Član 38.

Naknade iz člana 36. alineja 2. ovog zakona plaćaju pravna i fizička lica.

Naknade zbog zagađivanja plaćaju se za:

- ispuštanje zagađujućih materija u vazduh;
- korišćenje fosilnih goriva;
- korišćenje supstanci koje uništavaju ozonski omotač;
- korišćenje ulja za podmazivanje;
- stvaranje i deponovanje opasnog otpada;
- korišćenje motornih vozila, vazduhoplova i plovnih objekata.

Član 39.

Visinu naknada, način obračuna i plaćanja iz člana 38. ovog zakona utvrđuje Vlada.

Član 40.

Sredstva eko-naknada iz člana 36. ovog zakona uplaćuju se u budžet Republike na poseban podračun (ekološki račun) i koriste se za namjene utvrđene ovim zakonom.

Član 41.

Sredstva iz člana 35. ovog zakona koriste se za:

- realizaciju Ekološkog programa;
- sufinansiranje programa zaštite i razvoja zaštićenih prirodnih dobara;
- finansiranje izrade i realizacije sanacionog programa kada je zagađivač nepoznat;

- sufinansiranje interventnih mjera u vanrednim situacijama zagađivanja životne sredine;
- sufinansiranje i drugih investicionih programa koji doprinose bitnom smanjenju zagađivanja životne sredine;
- izradu idejnih rešenja, naučno-istraživačkih projekata aplikativnog karaktera, studija, elaborata i izvođačkih projekata;
- sufinansiranje stručnog osposobljavanja kadrova u stručnim, naučnim, privrednim i upravnim organizacijama iz oblasti životne sredine od interesa za Republiku;
- sufinansiranje organizovanih aktivnosti u prevenciji i sanaciji životne sredine u okviru ekoloških nevladinih organizacija;
- sufinansiranje publikacija, časopisa, stručnih i naučnih skupova i informativno-propagandnih aktivnosti u oblasti zaštite i poboljšanja kvaliteta životne sredine.

VII. NEVLADINE EKOLOŠKE ORGANIZACIJE

Član 42.

Nevladine ekološke organizacije i asocijacije predstavljaju organizovano učešće javnosti u donošenju odluka vezanih za životnu sredinu.

Programske ciljeve, način i sadržaj djelovanja nevladine ekološke organizacije utvrđuju samostalno svojim statutima i drugim programskim dokumentima.

Republika može da, polazeći od mjesta i uloge ekoloških organizacija, podstiče njihov rad i pruža im pomoć u pogledu stvaranja uslova za ostvarenje programskih zadataka zaštite životne sredine.

VIII. NADZOR

Član 43.

Nadzor nad primjenom ovog zakona i propisa donijetih na osnovu njega vrši Ministarstvo.

Poslove inspekcijskog nadzora vrši ekološka inspekcija u skladu sa zakonom.

Član 44.

U vršenju inspekcijskog nadzora, ekološki inspektor je naročito ovlašćen da kontroliše:

- sprovođenje propisanih mjera zaštite predviđenih aktom o davanju ekološke saglasnosti na osnovu procjene uticaja na životnu sredinu;
- primjenu standarda i normativa utvrđenih propisima donijetim na osnovu ovog zakona;
- da li se stanje životne sredine prati na način propisan ovim zakonom i propisima donijetim na

- osnovu njega;
- sprovođenje propisanih mjera zaštite životne sredine;
  - način, uslove rada i tehničku opremljenost preduzeća i drugih pravnih subjekata u pogledu obezbjeđivanja mjera zaštite životne sredine;
  - vođenje katastra i evidencije o podacima značajnim za zaštitu životne sredine;
  - korišćenje sredstava namijenjenih za sprovođenje mjera zaštite životne sredine;
  - upotrebu ekološkog znaka, u skladu sa odredbama ovog zakona i propisa donijetih na osnovu njega;
  - druge radnje i opremu koja utiče na kvalitet životne sredine.

Član 45.

Ako u toku vršenja inspekcijuskog nadzora ekološki inspektor ocijeni da je, pored povrede ovog zakona, povrijeđen drugi zakon ili propis u dijelu kojim se uređuju pitanja od značaja za zaštitu životne sredine ili pojedinog segmenta životne sredine dužan je da, pored preduzimanja mjera za koje je on ovlašćen, obavijesti drugi nadležni inspekcijuski organ.

Drugi nadležni inspekcijuski organ dužan je da o preduzetim mjerama izvijesti ekološkog inspektora.

U slučajevima kada ekološki inspektor utvrdi takve nepravilnosti i nezaklonitosti za koje su istovremeno propisane i nadležnosti drugih inspekcijuskih organa, obavezan je da, bez odlaganja, obavijesti ministra radi pokretanja postupka za zajedničko vršenje inspekcijuskog nadzora.

IX. KAZNENE ODREDBE

Član 46.

Novčanom kaznom od stostrukog do tristastrukog iznosa minimalne zarade u Republici kazniće se za prekršaj pravno lice ako:

- 1) ne donese program zaštite životne sredine (član 14.);
- 2) pristupi realizaciji zahvata bez prethodno urađene procjene (član 17.);
- 3) ne obezbijedi uslove za sprovođenje mjera koje su predviđene aktom o davanju saglasnosti iz člana 19. st. 1. , odnosno pristupi realizaciji zahvata bez dobijene saglasnosti na procjenu iz člana 19. st. 2. ovog zakona;
- 4) ne prati svoje emisije i druge uticaje svoje djelatnosti na životnu sredinu (čl. 22. st. 1.);
- 5) ne uspostavi sistem za automatsko praćenje i obradu podataka o emisiji (čl. 26. st. 2.);
- 6) prikrije ili na drugi način učini nedostupnim javnosti podatke o stanju i kvalitetu životne sredine i emisija zagađujućih materija (član 28.);

- 7) prouzrokuje zagađenje životne sredine, a bile su mu ili su mu mogle biti poznate okolnosti koje ukazuju na opasnost po život, zdravlje ljudi i životnu sredinu i ne preduzme mjere za otklanjanje opasnosti i daljih šteta i pravovremeno ne obavijesti nadležnu inspekciju (član 29. st. 1.);
- 8) ne zaključi ugovor o osiguranju kod agencije za osiguranje od odgovornosti za štetu koju mogu prouzrokovati trećem licu (član 30.);
- 9) ne uradi sanacioni program u rokovima koje odredi Ministarstvo iz člana 31. st. 1., odnosno ne pribavi saglasnost na sanacioni program iz člana 31. st. 2. , odnosno ne obezbijedi praćenje stanja životne sredine u skladu sa sanacionim programom i ne dostavi podatke mjerenja Ministarstvu i drugim nadležnim organima iz člana 31. st. 3. ovog zakona.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se fizičko lice, odnosno odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od petostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Republici.

Član 47.

Novčanom kaznom od desetostrukog do stotrukog iznosa minimalne zarade u Republici kazniće se za prekršaj pravno lice ako:

- 1) odloži otpadne materije na mjestu koje nije određeno za tu namjenu (član 9. tač. 6);
- 2) ne dostavi podatke i informacije neophodne za uspostavljanje i funkcionisanje informacionog sistema iz člana 26. st. 1. ovog zakona;
- 3) ne dostavi izvještaj o ostvarivanju programa zaštite životne sredine jedinici lokalne samouprave na čijoj teritoriji su locirane (član 27. st. 2.);
- 4) ne dostavi izvještaj o ostvarivanju programa zaštite životne sredine Ministarstvu svake godine (član 27. st. 3.).

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se fizičko lice i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od jedne polovine do petostrukog iznosa minimalne zarade u Republici.

Za prekršaj iz stava 1. tačka 1 ovog člana ekološki inspektor može izreći novčanu kaznu koju naplaćuje na licu mjesta u visini do trostrukog iznosa minimalne zarade u Republici, za fizičko lice i odgovorno lice u organu ili pravnom licu.

X. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 48.

Pravna lica dužna su da usklade poslovanje sa odredbama ovog zakona u roku od dvije godine od dana njegovog stupanja na snagu.

Član 49.

Republički propisi kojima se uređuju pojedini segmenti životne sredine uskladiće se u roku od godinu

dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Korišćenje prirodnih bogatstava, upravljanje i gazdovanje pojedinim segmentima životne sredine sprovodi se pod uslovima i na način propisan posebnim zakonima, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Član 50.

Ekološki program iz člana 11. ovog zakona donijeće se u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona, a programi jedinica lokalne samouprave iz člana 12. st. 1. ovog zakona u roku od šest mjeseci od dana donošenja Ekološkog programa.

Član 51.

Propisi iz člana 2. st. 2. , člana 18. i člana 39. donijeće se u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Propisi iz člana 10. tač. 2. i člana 23. stav 2. donijeće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Propisi iz člana 15. st. 2. , člana 22. st. 2. i člana 24. donijeće se u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Propisi iz člana 16. , člana 21. st. 2., člana 25. st. 3. i člana 26. st. 3. donijeće se u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja propisa iz člana 16. ovog zakona primjenjivaće se standardi utvrđeni važećim podzakonskim i drugim propisima.

Član 52.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Sl. listu RCG".